

AARHUS
KOMMUNE



Klimaneutralt Aarhus 2030

AFTALE OM KLIMASTRATEGI 2025-2030

Aarhus, den 29. april 2024



AFTALE OM KLIMASTRATEGI 2025-2030	3
ENERGI	5
FREMIDENS GRØNNE FJERNVARME	5
CO ₂ -FANGST OG -LAGRING (CCS).....	5
HURTIGERE UDBYGNING AF VEDVARENDE ENERGI (SOL OG VIND).....	6
ENERGIEFFEKTIVISERINGER OG SOLCELLER PÅ TAGE	8
BIOGEN ENERGIPARK	8
TRANSPORT	9
LANDBRUG, SKOVBRUG OG AREALANVENDELSE	11
OMDANNELSE TIL SKOV OG NATUR.....	11
UDTAGNING AF LAVBUNDSJORDE OG HELHEDSPLANLÆGNING	12
LANDBRUGSBEDRIFTER OG KLIMATILSYN	12
DEPONI OG SPILDEVAND	13
UDLEDNING FRA DEPONI, BIOCOVER OG ReWATER SAMT INDUSTRIELLE PROCESSER.....	13
ET AARHUS MED MINDRE AFFALD.....	13
FØDEVARER	14
PARTNERSKABER MED FØDEVAREAKTØRER.....	14
STYRKE KLIMAVENLIG KOST OG VANER.....	14
TRANSFORMATION AF FØDEVAREPRODUKTION	14
BÆREDYGTIG BYUDVIKLING.....	15
BYGGERI OG BYUDVIKLING	15
NATIONALE RAMMER OG REDUCTION ROADMAP	15
KOMMUNALT BYGGERI	15
BORGERE OG ERHVERVSLIV	17
GRØNT ERHVERV OG KLIMAALLIANCEN	17
GRØN INNOVATION, SMV OG CIRKULÆRE RESSOURCER.....	17
INTERNATIONAL INDSATS.....	17
KLIMA LIVINGLABS	18
ET MÅL FOR FORBRUGSBASEREDE UDLEDNINGER.....	19
KLIMAKONCERN	19
KLIMAPOLITISK FØDEVARESTRATEGI	19
EMISSIONSFRI BILFLÅDE I AARHUS KOMMUNE.....	19
DET CIRKULÆRE AARHUS OG NØJSOMT FORBRUG	20
EMISSIONSFRI MASKINER OG KØRSEL	20
NYE NATIONALE RAMMEBETINGELSER.....	21
NATIONALE RAMMEBETINGELSER	21
DELUDMØNTNING AF GRØN FOND	21
DELMÅL OG DOMÆNER	22
FINANSIERING OG OPFØLGNING	22
OPFØLGNING PÅ KLIMAAFTALEN	22
EN SOCIAL BALANCE I DEN GRØNNE OMSTILLING	23
MIDLER TIL JORDFONDEN.....	23
FINANSIERING.....	24
DELTAGELSE I AFTALEN	25

AFTALE OM KLIMASTRATEGI 2025-2030

Vi står midt i en global klimakrise, som også lokalt kan mærkes i Aarhus med voldsomt vejr, oversvømmelser og længerevarende tørkeperioder til følge. Udfordringerne skyldes et globalt højt niveau af CO₂ i atmosfæren, og udledningerne stiger stadig. Det kalder på handling.

Danmark har en ambition om at være et grønt foregangsland. Aarhus Kommunes klimaindsats er en central del af det. Vi er en lille storby, men ved at vise vejen til en CO₂-neutral fremtid kan vi inspirere og vise andre byer vejen til en bæredygtig fremtid.

Aarhus Byråd har siden 2008 forpligtet sig på en ambitiøs målsætning om et CO₂-neutralt Aarhus i 2030. Forligsparterne bag denne aftale er enige om at fastholde 2030-målet.

Fremskrivninger viser, at med det nuværende tempo i klimaindsatsen går det for langsomt med at nå målet om CO₂ neutralitet i 2030. Med de allerede vedtagne initiativer og de nye nationale rammebetingelser, vil Aarhus Kommune i 2030 mangle at reducere ca. 846.000 tons CO₂ for, at vores udledninger indenfor kommunegrænsen (scope 1 og 2) rammer nul.

For at skabe en succesfuld grøn omstilling, er det derfor nødvendigt med yderligere politisk handling. Forligsparterne ønsker at sætte fornyet retning for Aarhus Kommunes klimaindsats og sikre, at vi kan realisere de nødvendige CO₂-reduktioner mod klimaneutralitet. Med denne aftale om klimastrategi 2025-2030 skabes rammerne for, at vi kan opnå dette mål.

En afgørende forudsætning for klimastrategien er den klimækonomiske tilgang, som et flertal i byrådet besluttede med budgetforlig 2024. Klimækonomisk tilgang betyder, at der er særligt fokus på de indsatser, der skaber størst mulig CO₂-reduktion for pengene. Det vil give de bedste muligheder for at nå 2030-målet og gøre en reel forskel for klimaet.

Forligsparterne er derudover enige om, at klimastrategien også skal tage ansvar for de væsentligste forbrugsbaserede udledninger. Forligsparterne er enige om, at afsættet på det forbrugsbaserede område også skal være med fokus på størst mulig CO₂-reduktion for pengene.

Klimaet er noget, der berører alle dele af vores samfund. Vi kommer kun i mål med klimaneutralitet igennem en fælles indsats fra myndigheder, erhvervsliv, vidensinstitutioner, borgere og civilsamfund, hvor der skabes de bedste betingelser for en fælles retning, udvikling af ny teknologi og grøn innovation samt ændrede vaner og adfærd.

Derfor er borgerinddragelse et nøglepunkt i en ny klimastrategi. Forligsparterne er enige om, at der gennemføres målrettet borgerinddragelse med afsæt i domænerne og delmålene, således dialogen sker med afsæt i det som påvirker borgere, virksomheder og organisationer.

Den politiske aftale vil blive udmøntet via en klimahandlingsplan udarbejdet af Teknik og Miljø i samarbejde med Borgmesterens Afdeling. Klimahandlingsplanen vil blive forelagt byrådet inden udgangen af 2024.

Det er afgørende, at der sikres reelle reduktioner og hurtigst muligt, så stien mod klimaneutralitet lægges fra starten. Derfor er forligsparterne enige om at genbesøge klimaindsatsen årligt. På baggrund af det årlige klimaregnskab og frozen policy-prognoser, vil forligsparterne tage stilling til nødvendige justeringer og nye handlinger på vejen mod klimaneutralitet 2030.

Strategiske indsatsområder



ENERGI



TRANSPORT



**LANDBRUG, SKOVBRUG
OG AREALANVENDELSE**



DEPONI OG SPILDEVAND



FØDEVARER



BYGGERI OG BYUDVIKLING



BORGERE OG ERHVERVSLIV



KLIMAKONCERN



ENERGI

I 2022 udledte energiområdet i Aarhus 698.000 tons CO₂e. I dag kommer ca. 70 % af energien fra bæredygtige energikilder, herunder biomasse, som dækker 69% af behovet for energi. Aarhus vil derfor tage de næste skridt for at sikre en endnu grønnere energiforsyning, og med Fremtidens Grønne Fjernvarme kan vi udfase fossile brændsler og komme helt ned på 15% biomasse i 2030.

For at nå i mål med klimaneutralitet i 2030, er forligsparterne enige om, at energiområdet skal bidrage med en negativ udledning på ca. -259.000 tons CO₂e. Det svarer til en reduktion på ca. 405.000 tons CO₂e inkl. CO₂-fangst og -lagring.

Samtidigt stiger forbruget og behovet for strøm fremover markant. Aarhus brugte i 2022 1.700 GWh strøm, og forbruget skønnes at stige til i alt 2.900 GWh i 2030. Det er således helt afgørende for at kunne dække aarhusianernes strømforbrug og sikre forsyningssikkerheden, at der sker en udbygning af den vedvarende energi. Forligsparterne er enige om, at Aarhus fremover skal øge sin andel af den producerede strøm med henblik på at sikre forsyningen og kunne dække fremtidige behov.

Fremtidens Grønne Fjernvarme

Fremtidens Grønne Fjernvarme er en forudsætning for at reducere brugen af biomasse i varmeproduktionen i 2030 og udgør et væsentligt bidrag til udfasningen af kul. Fremtidens Grønne Fjernvarme vil i særdeleshed bidrage til at udfase træpiller, der tegner sig for 1,5 mio. tons CO₂. Forligsparterne er enige om, at kommunens forsyningsselskab Kredsløb bør forfølge teknologier, som reducerer brugen af biomasse mest muligt.

Geotermisk fjernvarme gør det muligt at udnytte det varme vand i undergrunden som en vedvarende energikilde, der kan bruges hver dag året rundt. Kredsløb og Innargi har igangsat to boreriger ved Aarhus Havn og i Skejby. Borerigerne indikerer positive resultater, og der arbejdes videre med henblik på at kunne levere den første varme til aarhusianerne i efteråret 2025.

Den langsigtede målsætning er et aarhusiansk varmesystem, som udover nødvendig affaldsforbrænding ikke anvender biomasse, der ikke bliver indfanget via CCS. Forligsparterne anerkender, at halmfyring i Lisbjerg fortsat vil være en del af varmeforsyningen i en årrække. Fremtidens Grønne Fjernvarme medfører en CO₂-reduktion på 28.000 tons årligt i 2030.

CO₂-fangst og -lagring (CCS)

Et CO₂-fangstanlæg på Lisbjergværket forventes at kunne opfange ca. 335.000 tons CO₂e årligt. CCS er dermed afgørende i bestræbelsen på at opnå klimaneutralitet i 2030 og bidrage til en negativ emission fra energiområdet. Forligsparterne er enige om, at Kredsløb skal søge at etablere et CCS-anlæg, herunder at Aarhus Kommune kan stille en kommunegaranti i forbindelse med selve anlægsprojektet. Forligsparterne lægger vægt på, at Kredsløb samarbejder med eksterne partnere, samt at driften efter indregning af statsstøtte er i økonomisk balance.

Da vedtægterne for Kredsløb indeholder et krav om ejergodkendelse ved investeringer over 500 mio. kr., vil byrådet skulle tage endelig stilling til godkendelse af Kredsløbs CCS-anlæg. Et eventuelt behov for kommunegaranti vil blive behandlet i samme omgang.

En forudsætning for, at CCS kan gennemføres er, at Kredsløb vil kunne sælge CO₂-kreditter mhp. at sikre den fornødne økonomi i projektet. Af de 335.000 tons CO₂e vil ca. 25% af fangsten komme fra fossile kilder og 75% fra biogene kilder. Forligsparterne bakker op om, at Kredsløb kan sælge CO₂-kreditter fra biogene kilder som en del af finansieringen. Forligsparterne er enige om, at markedet for CO₂-kreditter er umodent, og der skal udvikles principper for CO₂-kreditter, og byrådet sætter rammerne for ansvarligt salg af kreditterne, der fortsat sikrer den fornødne finansiering. Forligsparterne bakker endvidere op om, at Kredsløb kan ansøge den statslige driftstilskudspulje for at understøtte opstarten af CCS.

Forligsparterne anerkender ligeledes, at CCS-anlæg endnu ikke er velgennemprøvede i storskala, og at der derfor er en risiko ved teknologi, transport og lagring, men også ved finansieringen, som betinges af de valgte teknologier. Ibrugtagningen af CCS-teknologi er således forbundet med væsentlig usikkerhed. Forligsparterne beder derfor Kredsløb samt Teknik og Miljø og Borgmesterens Afdeling om løbende at give byrådet en status for projektets fremdrift, herunder hvis der vurderes behov for at drøfte risici med forligsparterne.

Forligsparterne vil derudover afsøge mulighederne for yderligere CCS-projekter andre steder i kommunen end på Lisbjergværket. Yderligere CCS-anlæg vil potentielt kunne mindske kommunens samlede CO₂-udledninger. Forligsparterne er enige om, at yderligere CCS ikke må medføre begrænsninger på udfasningen af biomasse i forbindelse med Fremtidens Grønne Fjernvarme.

Forligsparterne beder derfor Teknik og Miljø og Borgmesterens Afdeling om at afdække mulige synergi mellem Lisbjergværket og evt. CCS andre steder i kommunen, herunder bl.a. i forbindelse med den biogene energipark eller i forbindelse med private punktkilder. CO₂-reduktionen fra yderligere CCS vil indgå i CO₂-bufferen. Forligsparterne forelægges en status i tredje kvartal 2024.

Hurtigere udbygning af vedvarende energi (sol og vind)

Nationalt er målsætningen at firedoble vedvarende energi på land frem mod 2030. Forligsparterne er enige om, at Aarhus Kommune skal bidrage til indfrielsen af denne målsætning. Byrådet har allerede udpeget 1.200 hektar til etablering af vedvarende energianlæg (VE) i Aarhus Kommune til solenergi. Forligsparterne er enige om fuld udnyttelse af de udpegede arealer, svarende til opsætningen af solceller med et samlet formål at kunne producere 1.000GWh (om året).

Forligsparterne er enige om, at der er behov for at finde flest mulige arealer til solenergi, og at der med fordel kan opstilles solceller i område, hvor der også er sårbart grundvand, da der derved opnås synergieffekter. Forligsparterne er enige om, at opstillingen skal sikre, at der ikke sker nedsivning af grundvandsskadelige stoffer fra solceller. Forligsparterne er enige om at sætte en ambition om yderligere 400 hektar til solceller, og at mulighederne afsøges ifm. med kommuneplan 2025. Som led i kommuneplanen skal afsøges nye og mere fleksible værktøjer i forbindelse med udpegning af arealer.

Flere af de 20 vindmøller, som i dag giver grøn strøm til Aarhus, er utilstrækkelige eller nedslidte. Forligsparterne er derfor enige om at erstatte de eksisterende vindmøller i Aarhus Kommune med nye møller på samme lokationer, og i denne forbindelse fremme dialog med vindmølleejerne, samt arbejde for ændrede rammebetingelser, som giver incitamenter for ejerne til at investere i nye og

tidssvarende møller. Erstatning af 5 eksisterende vindmøller og opsætning af 2 nye vindmøller på 150 meter på eksisterende pladser vil kunne give strøm til ekstra 2.500 husstande (10 MW).

Forligsparterne er ligeledes enige om, som led i kommuneplan 2025 skal foreslås udpegningsarealer til vindmøller med henblik på at kunne opstille yderligere 8 nye vindmøller i Aarhus Kommune, der vil kunne bidrage med strøm til 16.000 tusinde husstande (40 MW) i Aarhus. Der er allerede udpeget arealer i Vosnæs og Kasted, der tilsammen kan rumme 5 vindmøller. Venstre har tidligere tilkendegivet modstand mod opsætning af vindmøller ved Vosnæs og Kasted, men accepterer at et flertal ønsker at arbejde videre med opsætning af vindmøller på de pågældende placeringer.

Der udestår således udpegningsarealer og opsætning af 3 nye vindmøller. Forligsparterne er enige om, at det ikke er en forudsætning for aftalen, at der etableres vindmøller på havnen. Derudover forudsætter Venstre, at de nye 3 vindmøller opsættes, som erstatning for eksisterende vindmøller.

Opstilling af nye vindmøller vil kunne indebære opkøb eller ekspropriation af boliger i åbent land i en radius af 600 meter til vindmølleområdet (ved vindmøller, der har en totalhøjde på 150 meter), samt nedprioritering af respektafstanden til større bysamfund.

Forligspartierne beder Teknik og Miljø om at undersøge mulighederne for og konsekvenserne ved en ny model for planlægning for VE, som kan sikre med større hastighed i den fysiske planlægning, tydelig prioritering af forskellige arealhensyn samt i højere grad tilgodeser borgerdrevne energifællesskaber. Udpegningsarealer af bl.a. arealer til solceller ville skulle ske i dialog med private aktører og relevante interessenter, herunder bl.a. landbruget mv.

Med 1.600 hektar solenergi og 10 nye vindmøller estimeres det samlet at kunne give en reduktion af CO₂ på 12.000 tons i 2030 og ca. 1.450 GWh om året svarende til ca. 50 % af Aarhus' forventede strømforbrug i 2030.

Forligsparterne ønsker, at Aarhus i højere grad er selvforsynende med strøm fremover og er derfor enige om en ambition om at nå minimum 1.750 GWh. I takt med at Aarhus Kommunes elforbrug stiger, skal søges at etablere yderligere vedvarende energi mod en målsætning om 65 % selvforsyning. Forligsparterne er enige om, at det forudsætter, at Kredsløb kan opsætte VE i hele Danmark. Forligsparterne anmoder derfor Teknik og Miljø og Kredsløb om at fremlægge en plan for at kunne opstille vedvarende energi i form af sol og vind uden for kommunegrænsen med henblik på at opnå målet. Eventuel CO₂-reduktion, der vil kunne indregnes i Aarhus Kommunes klimaregnskab, vil indgå i CO₂-bufferen.

Forligsparterne noterer sig, at der allerede foreligger et anseligt antal ansøgninger til opsætning af solceller i Teknik og Miljø. Byrådet har i 2022 afsat 7 mio. kr. årligt til VE-sagsbehandling i Teknik og Miljø i perioden 2023-2027. Forligsparterne er enige om at forlænge indsatsen til VE-sagsbehandling, og forligsparterne anmoder Teknik og Miljø om at øge hastigheden i myndighedsbehandlingen og samtidig i borgerinddragelsen.

Forligsparterne noterer sig, at den nationale energikrise stab (NEKST) vil nedbringe barriererne for hurtigere udbygning af VE. Forligsparterne er ligeledes enige om, at grøn pulje i endnu højere grad bør komme lokalområdet og naboer til VE-anlæg til gode, herunder med bl.a. fokus på biodiversitet, ligesom der bør arbejdes for flere muligheder for nabokompensation i form af eksempelvis salg af elektricitet fra VE-anlæg til anlæggenes naboer.

Energieffektiviseringer og solceller på tage

Aarhus Kommune har med AA+ gennemført ambitiøse energieffektiviseringer. Med dannelsen af Aarhus Ejendomme er det muligt at gennemføre yderligere energieffektiviseringer i endnu større skala og bidrage til at indfri EU's energieffektiviseringsdirektiv, hvor der er sat et mål om en energibesparelse fra alle bygninger på samlet 11,7% fra 2024-2030. Dette mål går på tværs af samfundet og omfatter ikke kun kommunen, men også borgere og virksomheder. For at nå dette mål etableres et partnerskab med erhvervsliv og industri om reduktion af energiforbrug. Derudover igangsætter kommunen en kampagne målrettet borgerne med fokus på energieffektiviseringer. I alt medfører energieffektiviseringerne en reduktion på 16.000 tons CO₂e årligt.

Aarhus Kommune er gået forrest og har dannet et solcelleselskab, der skal sætte solceller på alle de kommunale tage, hvor projekterne er positive. Solcelleselskabet forventer at opsætte 71.000 m² solceller på ca. det dobbelte tagareal. Produktionen fra 2029 med 71.000 m² er skønnet til 12,8 GWh/år. Den forventede CO₂e-reduktion i 2030 er estimeret til at være ca. 100 tons.

Det private erhvervsliv er aktivt opsøgende med tilbud om opsætning af solceller på eksisterende private parcelhuse. Aarhus Kommune lancerer inden sommerferien en hjemmeside, hvor solcellepotentialet beregnes på hver enkelt tagflade, herunder på private boliger. Forligsparterne vil fremme udbygningen med solceller i alle nye og eksisterende by- og erhvervsområder, og derfor etableres et partnerskab mellem Aarhus Kommune og relevante bygherrer, udviklere og rådgivere. Forligsparterne vil ligeledes understøtte boligforeninger og andelsforeningers muligheder for at opsætte solenergi på tagene. Ligeledes vil forligsparterne arbejde målrettet for, at staten sikrer de fornødne nationale rammer for en hurtig energieffektivisering via bl.a. solceller på tage.

Biogen energipark

En biogen energipark producerer energi ved hjælp af biologisk materiale som kilde, såsom husdyrgødning, afgrøderester eller andet organisk affald. Et biogent anlæg kan styrke koblingen mellem landbruget og energisektoren. Forligsparterne er enige om at fremme etableringen af et pyrolyseanlæg, der bl.a. binder op til 50% af biomassens kulstof i biokul, så den ikke føres tilbage i atmosfæren samt et græsproteinanlæg, der producerer en bæredygtig foderkilde til grise. Det anslås, at den årlige CO₂e-effekt vil være ca. 47.000 tons CO₂e i scope 1+2 samt 6.000 tons i scope 3. Forligsparterne vil samtidigt undersøge, hvorvidt det er muligt at etablere CO₂-fangst som led i etableringen af den biogene energipark. Herudover skal det sikres, at der ikke udledes skadelige miljøskadelige stoffer ud over grænseværdierne.



TRANSPORT

Transportområdet vil i 2030-fremskrivningen udgøre 2/3 af alle CO₂-udledninger. Dermed vil det være den største kilde til udledning af CO₂ i Aarhus Kommune. Selvom borgerne i Aarhus i højere grad kører i elbiler, de fleste busser er elektriske og flytransporten er grønnere, udledte transportområdet 729.000 tons CO₂e i 2022. Med ændrede rammebetingelser for transporten vil udledningen fra transportområdet i 2030 fortsat udgøre 549.000 tons. For at nå målet om klimaneutralitet i Aarhus er det derfor nødvendigt, at der sker en omlægning fra fossil transport til grønnere transport i form af kollektiv transport, cyklisme og gående samt elbiler.

En god og velfungerende mobilitet i hele Aarhus Kommune er afgørende for borgernes hverdag – uanset om det er køreturen til arbejde, cykelturen til skole eller gåturen i midtbyen. En reduktion af CO₂ på transportområdet skal derfor også ske fra et mobilitetsperspektiv, således at der også er fokus på at skabe fremkommelighed og bykvalitet for borgere, pendlere og besøgende.

Forligsparterne er enige om, at udgangspunktet for den grønne mobilitetsplan er en reduktion på 270.000 tons CO₂ årligt fra vejgående transport frem mod 2030. Dermed er målet, at det samlede transportområde i alt maksimalt udleder 230.000 tons CO₂ årligt i 2030, når forbedringerne via de nationale rammebetingelser medtages. Hertil kommer en reduktion på 44.000 tons fra luftfart og skibsfart samt 5.000 tons fra bæredygtig jordhåndtering.

Aarhus er en god og attraktiv by både at bo og arbejde i. Forligsparterne anerkender, at med væksten i antallet af indbyggere og arbejdspladser, vil presset på mobilitetssystemet i Aarhus stige markant de kommende år og der derfor skal igangsættes en række mobilitets tiltag. Forligsparterne er derfor enige om, at der udarbejdes en grøn mobilitetsplan, hvor fokus er på aktive transportformer som bl.a. cyklisme og gang samt en bæredygtig by med kollektiv transport.

Forligsparterne er ligeledes enige om, at forudsætningen for den grønne mobilitetsplan er, at der løbende tages stilling til, om nye teknologier eller ændrede rammebetingelser kan skabe forbedringer.

Forligsparterne er positive over for udviklingen af antallet af elbiler og derfor forudsættes, at mindst 37 % af alle biler i Aarhus i 2030 vil være elbiler, hvilket indebærer en yderligere CO₂-reduktion på 56.000 tons årligt. Denne reduktion vil indgå i mobilitetsforhandlingerne. Såfremt forudsætningen ikke udvikler sig som forudsat, vil mankoen skulle findes inden for transportdomænet. En omstilling til elbiler skaber ingen forbedringer af mobiliteten.

Forligsparterne er enige om, at udledningerne fra transportområdet er væsentlige i forhold til de forbrugsbaserede udledninger. Forligsparterne beder derfor Teknik og Miljø og Borgmesterens Afdeling om at fremlægge en indstilling i løbet af klimahandlingsplanens første år, som indeholder forslag til, hvordan der vil kunne opbygges et datamæssigt udgangspunkt for at skabe reduktioner inden for de forbrugsbaserede udledninger på transportområdet.

Udledninger fra luftfart og skibsfart vil ifølge fremskrivningerne udgøre ca. 30 % af transportsektorens udledninger i 2030. Forligsparterne er derfor enige om at arbejde for, at fremtidens luft- og skibsfart er så vidt muligt elektrificeret, og mere klimavenlige brændsler erstatter de fossile. Forligsparterne er enige om gennem partnerskaber med brancheaktører at reducere udledningerne med 15-30 % årligt fra 2030 og frem.



LANDBRUG, SKOVBRUG OG AREALANVENDELSE

Omdannelse til skov og natur

Omdannelse af landbrugsjord til skov og natur kan bl.a. ske via etableringen af blågrønne parker. Parkerne beskytter grundvandet, betyder mindre udledning af næringsstoffer og giver rekreative muligheder og vandtilbageholdelse. Forligsparterne er enige om, at der udpeges i alt 8.000 hektar (inkl. eksisterende natur) til blågrønne parker i Kommuneplan 2025. De blågrønne parker medfører, at 4.000 hektar landbrugsjord omdannes til natur, skov og anden grundvandsbeskyttende anvendelse. Forligsparterne er enige om at udpege yderligere 4.000 hektar, således den samlede ambition for skov og natur i Aarhus er 16.000 hektar, svarende til en 1/3 af kommunes areal. Det kræver, at der tænkes i multifunktionel arealudnyttelse, hvor flere formål opfyldes på samme areal.

Forligsparterne anerkender, at en så stor transformation vil tage tid og være vanskelig. Målsætningerne skal nås gennem et samarbejde med lodsejere, landbrug og virksomheder. Forligsparterne ønsker, at Aarhus Vand bidrager til realiseringen af de udpegede blågrønne parker, og at grundvandsbeskyttelsen sker indenfor disse. Forligsparterne ønsker endvidere, at Teknik og Miljø i forbindelse med kommuneplan 2025 fremlægger en ambitiøs og balanceret retning for grundvandsbeskyttelsen indenfor 300 meter fra en vandboring, og at dette fremadrettet er afsat for både Teknik og Miljø og Aarhus Vands praksis på området.

Skovrejsning med varierede bevoksninger af urørt skov skal samtidigt bidrage til at indfri grundvandsbeskyttelse og grundvandsdannelse, biodiversitet, vandtilbageholdelse, friluftsliv og folkesundhed. Samtidig binder denne skovtype kulstof effektivt og varigt. Reduktionen afhænger af fx trætypearter og anvendelse af træprodukterne.

Den største CO₂-effekt opnås på kort sigt ved, at private aktører planter hurtigvoksende produktionsskov, som også har potentiale til at indgå som værdifuldt materiale i bl.a. møbel-, papir- og tekstilindustrien samt især byggeindustrien, hvor træ i stadig højere grad efterspørges som et bæredygtigt byggemateriale. Reduktionen afhænger af fx trætypearter og anvendelse af træprodukterne.

Forligsparterne er enige om at igangsætte etableringen af 2.500 hektar urørt skov og 1.500 hektar natur i de blågrønne parker. Dertil kommer private skovrejsninger på 1.200 hektar produktionsskov på private sårbare jorder uden for de blågrønne parker, samt 300 hektar skov i Grønt Danmarkskort. Herudover skal det undersøges, om der kan etableres yderligere 300 hektar produktionsskov. CO₂-reduktionerne herfra vil indgå i CO₂-bufferen. Der etableres produktionsskov med henblik på at indgå partnerskaber med erhvervslivet om at kunne anvende produktionsskoven i fx byggeri mv. Den urørte skov søges plantet tættest muligt på byområder for, at borgerne i videst omfang kan bruge den til rekreative formål samtidigt med der fortsat er fokus på biodiversitet.

Effekten af multifunktionel skov estimeres til 15 ton CO₂e pr. hektar pr. år - i alt 60.000 ton CO₂e pr. år, hvor den fulde effekt først opnås efter mange års vækst. Effekten i 2030 er opgjort til 30.000 ton CO₂e pr. år afhængigt af, hvor hurtigt skoven rejses, jorden der rejses skov på og skovtypen. Effekten af skovrejsning er langvarig og omkostningstung. Det henvises til afsnittet vedr. midler til jordfonden i forhold til finansiering.

Udtagning af lavbundsjord og helhedsplanlægning

Når kulstofrige lavbundsjord drænes for at kunne dyrkes, tilføres der ilt, og der sker en stor udledning af klimagasser til atmosfæren. Aarhus Kommune har allerede planlagt udtagning af arealer på 500 hektar lavbundsjord, hvor lavbundsjord tages ud af landbrugsdriften og vandstanden hæves på arealerne for at reducere landbrugets udledning af CO₂.

Forligsparterne er enige om at hæve ambitionsniveauet for udtagning af lavbundsjord fra 500 hektar til 1.300 hektar lavbundsjord samt sikre hurtig sagsbehandlingstiden af ansøgninger i Aarhus Kommune. Heraf forventes 1.000 hektar finansieret af staten og 300 hektar finansieret af Aarhus Kommune.

Projekterne er betinget af, at der kan indgås frivillige aftaler med de lokale jordejere. Ligeledes undersøges mulighederne og konsekvenserne i forhold til Opkøb af bygninger og stalde mv. Initiativet medfører en reduktion på 15.000 tons CO₂e årligt i 2030. Teknik og Miljø anslår, at der over en årrække vil være behov for at tilføre jordfonden i størrelsesordenen ca. 200 mio. kr. Det henvises til afsnittet vedr. midler til jordfonden i forhold til at anvise finansiering.

Den grønne omstilling af det åbne land kræver, at alle tiltag implementeres på én gang over en meget kort årrække inden 2030. Forligsparterne er enige om, at der udvikles et værktøj til helhedsplanlægningen af det åbne land, der understøtter den samtidige implementeringen af bl.a. naturprojekter, lokalplaner, udviklingsprojekter, anlægsprojekter indenfor geografisk afgrænsede områder.

Landbrugsbedrifter og klimatilsyn

Landbruget i Aarhus Kommunes udleder ca. 61.500 tons CO₂e. Ved at styrke dialogen mellem landbrug og kommune, herunder med klima som et fast kontrolpunkt i tilsyns- og godkendelsesarbejdet, kan der opnås reduktioner. Derudover udarbejdes klimahandleplaner på plante- og husdyrbrug. Der etableres et partnerskab med centrale aktører inden for landbrugsområdet og på tværs af kommuner og sektorer mhp. at fremme klimaoptimeret fødevarerproduktion.

Forligsparterne er enige om, at AgroFood Park i Skejby rummer store muligheder for at vise vejen mod fremtidens fødevarer system. Forligsparterne er således indstillede på at fremme et nyt "Climate, Health and Foodsystems Valley" i Skejby som skal fastholde Aarhusregionen som verdensledende på området. Der anslås en reduktion på 1.000 tons CO₂e årligt i 2030.



DEPONI OG SPILDEVAND

Udledning fra deponi, Biocover og ReWater samt industrielle processer

Det estimeres, at der årligt udledes ca. 25.000 tons CO₂e fra deponi, 13.000 tons CO₂e fra spildevand, 9.500 tons CO₂e fra kompostering, 23.500 tons CO₂e fra lækage og 6.000 tons CO₂e fra brande. Dette er tilsammen væsentlige udledninger. Der er ikke i dag de fornødne data, som muliggør målrettede indsatser. Forligspartnerne er derfor enige om, at der skal sættes et arbejde i gang til fordel for bedre, lokale data, og at der på grundlag af de nye præcise data, skal sættes ind med indsatser, som kan bidrage til at løse de CO₂e emissioner, der måtte vise sig gældende på området.

Gamle deponier har potentielt stort udslip af metan, der er en potent klimagas. Som afværgeteknologi kan der gøres brug af et biocover, hvor der udlægges et metertykt lag af kompost over området, som nedbryder metan til hhv. vand og CO₂. Der søges at etablere et partnerskab med Kredsløb herom mhp. via biocovers at mindske udslip.

Forligspartnerne er enige om en målsætning på en reduktion på ca. 46.000 tons CO₂ årligt i 2030. Det er baseret på, at ReWater realiseres, og det er muligt at reducere stort set alt udledning fra deponi via af et biocover, samt at emissionen fra domænet vil blive væsentligt reduceret i klimaregnskabet, når der foreligger lokale data.

Et Aarhus med mindre affald

Ved at arbejde mere indgående med affaldshierarkiet og affaldsgenerering kan Aarhus Kommune bevæge sig hen imod en udfasning af affald via et større fokus på genbrug og genanvendelse fremfor bortskaffelse, samt adfærdsdesign og nye vaner. Forligspartnerne er enige om at der udarbejdes cirkulær politik for Aarhus Kommune som bygherre, samt Aarhus Kommune understøtter erhvervslivet i at udvikle cirkulære løsninger enten via industrielle symbioser. Initiativet har en årlig reduktion på ca. 14.000 tons CO₂ i scope 3.



FØDEVARER

En stor del af klimaudledningerne i Aarhus stammer fra vores forbrug. Forligsparterne er derfor enige om, at en kommende klimastrategi skal igangsætte fyrtårnsprojekter inden for de forbrugsbaserede udledninger. I Danmark udgør forbrug af mad og drikke 26% de danske husholdningers udledninger – kun overgået af transporten. Den mest effektive enkeltfaktor i forhold til en reduktion af CO₂e-udledning fra vores mad er en markant bevægelse væk fra mørkt kød og mod mere planterig kost.

Forligsparterne er enige om, at Aarhus skal gå forrest og sammen med erhvervslivet igangsætte ambitiøse projekter, der skaber reduktion fra fødevarereproduktionen i scope 3. Initiativerne estimerer at indebære, at 10% flere aarhusianere end i dag spiser efter de officielle kostråd, svarende til 24.000 tons CO₂ årligt i 2030 i scope 3.

Partnerskaber med fødevareraktører

Det danske landbrug og fødevarerhvervet spiller en væsentlig rolle for, at vi kan nå klimaneutralitet. Derfor søges at etablere partnerskaber med fødevarerhvervene. Fx et partnerskab med Agro Food Park kan tiltrække virksomheder og institutioner, der skaber de bæredygtige løsninger – både til det danske og globale erhverv. Forligsparterne ønsker at understøtte, at Agro Foodpark etablerer konkrete partnerskaber inden for bl.a. arealanvendelse, tørke/vand-problematikker, jordens sundhed og robusthed, biodiversitet, regenerativt landbrug (omlægning af dyrkningsmetoder), bæredygtige byggematerialer baseret på naturens produkter og automatisering og AI-digitalisering af landbruget samt projektudvikling via nationale og EU-partnerskaber med relevante klyngeorganisationer.

Forligsparterne er enige om, at Agro Food Park i tillæg til fødevarer og landbrug udvides til at kunne rumme virksomheder inden for sundhed og grøn energi. Forligsparterne ønsker undersøgt, om Agro Food Parks arealer uden for kommuneplansområdet på sigt kan udnyttes til vedvarende energiproduktion, som kan bidrage til Aarhus Kommunes klimamålsætning og strategi. Der nedsættes en arbejdsgruppe bestående af Agro-Foodpark, Borgmesterens Afdeling og Teknik og Miljø, som skal sikre sammenhæng mellem kommunens klimamål og erhvervspolitiske målsætninger, Agro-Foodparks udviklingspotentialer og områdets fysiske udvikling, herunder kommuneplansmæssige rammer.

Styrke klimavenlig kost og vaner

Maddannelsen er i dag under stort pres. Kommunen kan gå foran og skubbe til børn og unges grønne madvaner- og evner via styrket undervisning i folkeskolen, samt ved at understøtte grønne madfællesskaber i kommunen. ”Grønne måltider og bæredygtige madvaner” indgår i kommissoriet for Klima og bæredygtighedsudvalget, der kan være god synergi hertil. I Børn og Unge, Sundhed og Omsorg samt Sociale Forhold og Beskæftigelse arbejdes der med klimaplaner målrettet bl.a. børn, ældre og udsatte, hvori bl.a. fødevarer og viden om klimavenlig kost indgår.

Transformation af fødevarereproduktion

Aarhus Kommune kan understøtte en forandring i indretningen og tilgangen i jordbrugets produktion ved at bidrage til test og udvikling af nye dyrkningskoncepter og forretningsmodeller på landbrugsarealer i kommunen. Derudover kan man understøtte lokale bæredygtige fødeværdikæder med henblik på at fremme mere plantebaseret produktion og afsætning. Hvis aarhusianerne i højere grad følger kostrådene kan der opnås en væsentlig årlige CO₂e reduktion i scope 3.



BYGGERI OG BYUDVIKLING

Bæredygtig byudvikling

Aarhus er en god og attraktiv by og en by i vækst både med nye indbyggere og flere arbejdspladser. Analyser viser, at byvækst med nybyggeri samlet set kan være klimapositivt såfremt boligtypologier, fælles affalds- og varmesystemer, kollektiv trafik, delemobilitet mv. følger med befolkningsvæksten. Forligsparterne er enige om en ambition om bæredygtig byudvikling, men at Aarhus fortsat skal rumme en social balance med fokus på sammenhængskraft og en blandet by med flere børnefamilier. Forligsparterne vil fremme fortsat bæredygtig byudvikling i Aarhus som led i kommuneplan 2025.

Nationale rammer og Reduction Roadmap.

Hvis Aarhus Kommune skal nedbringe udledningen fra byggeriet, vil det kræve flere værktøjer. De statslige rammer i form af planloven og bygningsreglementet er ikke tilstrækkeligt ambitiøse. Der kan indgås aftaler med private bygherrer og udviklere, og forligsparterne vil arbejde med målrettet politisk interessevaretagelse, så der sikres lovhemmel til at opfylde klimamål. Forligsparterne er derfor enige om, at Aarhus Kommune tilslutter sig Reduction Roadmap mhp. at sikre et mere klimavenligt bygningsreglement.

Forligsparterne ønsker at understøtte nye partnerskaber med den Aarhusianske byggebranche, rådgiverbranchen samt forskningen for herigennem at fremme bæredygtige byggeprojekter. Aarhus Kommune skal gå foran med vores eget byggeri og konkret udvikle løsninger til inspiration for andre.

Kommunalt byggeri

I forhold til kommunens egne bygninger, er de bedste kvadratmeter dem vi ikke bygger. Forligsparterne ønsker derfor, at Aarhus Ejendomme reducerer kommunens administrative kvadratmeter med mindst 10-15 pct. samt gennemgår den samlede ejendomsportefølje med afsæt i en klimabevidst tilgang samt nye arbejdsformer i form af mere hjemmearbejde. Forligsparterne er enige om at genbesøge målsætningen i 2026 om antallet af administrative kvadratmeter, når der er gennemført aktivitetsbaseret indretning, herunder om det er muligt at reducere yderligere administrative kvadratmeter.

Forligsparterne er enige om, at kommunen skal bygge mindre nyt, mere skal renoveres, og samlokalisering skal styrkes på tværs. Aarhus Ejendomme skal arbejde ambitiøst med at dække nyt bygningsbehov på nye måder ud fra den mest klimaeffektive model. Forligsparterne er derfor enige om, at Aarhus Ejendomme skal arbejde målrettet med CO₂-budgetter i Aarhus Kommune i forhold til det kommunale byggeri. Forligsparterne er enige om, at Borgmesterens Afdeling og Teknik og Miljø skal fremlægge en indstilling som kan anvise et mål for det kommunale byggeri, herunder med fokus på kravene og fremtidige rammer for bl.a. byggeri af skoler, plejeboliger, idrætsfaciliteter mv.

Forligsparterne er enige om, at kommunen - inden for rammerne af Reduction Roadmap - har en særlig forpligtelse til at gå forrest og være ambitiøs i forhold til eget byggeri. Aarhus Byråd har i starten af 2023 forpligtet sig til, at alt nybyggeri over 1.000 m² bygges efter lavemissionsklassen og derfor efter en grænseværdi på max 8 kg CO₂e/m²/år i 2024 og faldende til max 5 kg CO₂e/m²/år i 2030. Aarhus Kommune har igangsat arbejdet med LCA-værktøjer. LCA-værktøjer bidrager til at skabe grundlaget

for scope 3-reduktioner i byggeriet fremover ved bl.a. at synliggøre udledningen fra de anvendte byggematerialer mv.

Indstillingen skal også belyse implikationerne for andre politiske prioriteter såsom prioritering mellem idræts-, sundheds- og/eller pædagogiske tiltag samt den sociale balance og flere børnefamilier i byen, herunder om der med afsæt i den klimækonomiske tilgang og anvendelsen af puljen til klimavenligt byggeri, om der kan være behov for fortsat at undtage særlige byggerier som fx foreningsfinansierede idrætsfaciliteter fra kravene.



BORGERE OG ERHVERVSLIV

Grøn omstilling kræver, at der er bred opbakning fra borgere og erhvervsliv. Forligsparterne er enige om at samarbejde med erhvervsliv, borgere og civilsamfund spiller en afgørende rolle i Aarhus Kommunes klimaindsats og vil prioritere nedenstående strategiske indsatser. Forligsparterne ønsker, at borgere, civilsamfund, virksomheder, arbejdsgivere og arbejdsmarkedets parter og øvrige aktører inddrages i klimaarbejdet. Både som en del af arbejdet med udviklingen af klimaplanen og i det arbejde, der følger, når planen skal omsættes til handling. Klimaplanen vil både tage udgangspunkt i eksisterende viden samt ny viden opnået gennem dialogsgørende aktiviteter. Det forventes, at kommunen gennem partnerskaber med erhvervslivet kan reducere CO₂-udledningen med 20.000-25.000 tons i scope 3 i 2030.

Grønt Erhverv og klimaalliancen

Forligsparterne er enige om, at Aarhus Kommune skal understøtte erhvervslivets grønne omstilling ved at facilitere partnerskaber på tværs af brancher og virksomhedsstørrelse og herigennem skabe en platform for viden, innovation, og handling.

Klimaalliancen Aarhus er et erhvervspartnerkab, som mobiliserer og engagerer erhvervslivet omkring Aarhus i den grønne omstilling og vil fremadrettet beskæftige sig med temaer som data og digitalisering, grønne indkøb, cirkulær økonomi, ESG-rapportering/SBTi og grønne kompetencer mv. Forligsparterne ønsker, at Aarhus kommune går foran som klimavenlig koncern og via sin egen ESG-rapportering igennem nye koncepter viser vejen for små og mellemstore virksomheder (SMV'er) i kommunen.

Grøn innovation, SMV og cirkulære ressourcer

Erhvervslivet spiller en vigtig rolle i udvikling af grønne løsninger, som kan bidrage til at nå klimamålene. Vi vil fortsat give virksomheder mulighed for at udnytte innovationskraften og -synergien mellem virksomheder og Aarhus Kommune gennem "Den grønne investeringspulje" og dermed aktivt bidrage til udvikling af grønne løsninger samt test og demonstration. Særligt SMV'erne har brug for understøttelse, og derfor kan Aarhus Kommune via tilsynsplikten synliggøre initiativer, som understøtter, at SMV-segmentet tilføres viden og ressourcer til at igangsætte en grønne omstilling.

Fokus på cirkulære ressourcer er afgørende for erhvervslivets grønne omstilling. Der er et stort potentiale i at understøtte virksomhederne i deres arbejde med at minimere, sortere, genbruge og genanvende affald og sikre, at myndighedsarbejdet understøtter og udvikler dette arbejde.

International indsats

Klimaet kender ingen grænser. Derfor er vi afhængige af stærke partnerskaber og internationale samarbejdsflader. Aarhus er nået langt med det internationale samarbejde, og Aarhus Kommune vil styrke den internationale indsats og arbejde målrettet på at markere Aarhus som et grønt fyrtårn på verdenskortet. Forligsparterne vil fortsætte arbejdet i EU's 100by samarbejde for herigennem at sikre eksport af de teknologier og tilgange vi har fundet lokalt samt indhente nyeste viden udefra. Forligsparterne ønsker herudover at genetablere delegationssservicen for herigennem at sikre, at besøgende byer, interesseorganisationer mv. får størst mulig værdi af et besøg i Aarhus.

Klima LivingLabs

Der er brug for at gå nye veje i dialogen med og involveringen af borgere og civilsamfund. Med Klima Living Labs forvandler vi lokalområder i Aarhus til et 'levende laboratorium' for udvikling, implementering og test af grønne klimaløsninger, der hvor løsningerne skal bo og leve i et tæt samarbejde med områdets borgere, civilsamfundet, erhvervsliv og offentlige aktører. Klimaløsninger og grøn innovation er dermed ikke bare noget, vi taler om eller forestiller os, hvordan vil være, men noget vi udvikler sammen, tester i hverdagen og løbende optimerer og skalerer. Initiativet gennemføres af Teknik og Miljø i samarbejde med Kultur og Borgerservice, der i fællesskab vil fremsende en indstilling om udmøntning af midlerne.



KLIMAKONCERN

Et mål for forbrugsbaserede udledninger

Aarhus Kommune skal gå forrest, når det kommer til den grønne omstilling. Forligsparterne er enige om at sætte et ambitiøst reduktionsmål for Aarhus Kommunes forbrugsbaserede klimaaftryk på 50% med udgangen af 2035. Kommunen vil gennem tre reduktionsspor med fokus på allerede igangsatte initiativer, et mindre og mere cirkulært forbrug samt grønne strategiske partnerskaber sikre en reduktion på 100.000 tons CO₂ fra forbrugsbaserede udledninger i 2030 og stigende til 138.500 tons CO₂-reduktion fra forbrugsbaserede udledninger i 2035. Konkret arbejdes med strategier, der kan omsætte målsætningerne til initiativer som evalueres årligt. Der skal samtidigt evalueres på konsekvenserne ud fra en klimaøkonomiske tilgang ved en forceret omstilling, herunder betydningen for særligt serviceniveauet på velfærdsområderne.

Kommunen skal selv gå forrest med en stor forbrugsmæssig kulturændring, og samtidig sætte retningslinjen for et grønnere leverandørmarked i Danmark til gavn for Aarhus Kommune og resten af det offentlige og private Danmark. Ligeledes vil forligsparterne via ejerstrategierne afsøge mulighederne for at opnå reduktioner i scope 3 i kommunens selskaber, og der fastsættes konkrete mål herfor. Forligsparterne er enige om, at selskaberne skal leve op til Aarhus Kommunes klimamålsætninger.

Aarhus Kommunes indkøber for 8 mia. årligt, hvilket udleder ca. 24.000 tons CO₂ i scope 1 og 2 samt ca. 250.000 tons CO₂ i scope 3 uden selskaberne. Ved at kortlægge koncernens samlede forbrugsbaserede udledninger, kan der fremlægges anbefalinger til forbrugsoptimering, så kommunen kan være en frontløber med markedet på grønne krav til varer og tjenesteydelser samt cirkulær økonomi.

Klimapolitisk fødevarestrategi

Aarhus Kommunes Klimapolitiske Fødevarestrategi har et mål om 25 % reduktion af CO₂e på de fødevarer, der indkøbes til madtilbuddene. Der er opnået 20 % reduktion siden 2019. Forligsparterne er enige om at forlænge og udvide strategien med større fokus på madspild, konkrete mål for indkøb af eksempelvis kød, bælgfrugter, frugt og grønt, klimaafgifter og nye målemetoder og indkøbsaftaler.

Klimarådet vurderer, at hvis alle spiser efter de officielle kostråd, kan udledningen fra fødevareområdet reduceres markant. Det vil indebære en reduktionen på ca. 5.000 tons CO₂e i 2030 i scope 3. Forligsparterne noterer, at kommunens forbrug af oksekød er faldet med 33 pct. siden indførelsen af CO₂ afgifter i 2022. Forligsparterne er enige om, at arbejdet med CO₂ afgifter i forbindelse med indkøbsportalen fortsættes, og at Borgmesterens Afdeling i 2025 skal indstille til byrådet, hvordan arbejdet hermed kan videreføres med afsæt i de gode erfaringer indtil nu med fokus på madkundskab i bl.a. skoler og dagtilbud, men at der fremover kan tages særlige hensyn til ældre i plejeboliger.

Emissionsfri bilflåde i Aarhus Kommune

Kommunens flåde af personbiler og mindre varebiler skal være fossilfri i 2025. Indsatsen kan styrkes gennem fælles regler og adfærdændringer samt via kunstig intelligens. Ligeledes skal det undersøges om delemobilitet kan bidrage til at understøtte en grøn omstilling. Simuleringer viser, at kørselsbehovet kan dækkes med op til 15% færre køretøjer end i dag. Kommunen har udviklet værktøjet

FleetOptimiser sammen med andre kommuner og har gode erfaringer med at bruge det gennem det sidste halvandet år. Forligsparterne er enige om at forlænge, projektet der udløber med udgangen af 2024. Forligsparterne er ligeledes enige om at afsøge mulighederne via befordringsgodtgørelse til kommunale medarbejdere for at understøtte valg af grønne transportmidler.

Det cirkulære Aarhus og nøjsomt forbrug

'Det Cirkulære Aarhus' skal sikre retning og synergi på tværs af kommunens nuværende og fremtidige tiltag inden for cirkulær økonomi. Målet er med indsatsen 'Nøjsomt forbrug' at lave en kulturforandringsproces for både ledere og medarbejdere med fokus på at ændre adfærd og mindset ift. forbrug og forbrugsmønstre. Ansatte i Aarhus Kommune skal derfor gentænke købsbehovet, før de køber nyt, anvende Genbrugsportalen, købe mere holdbare kvalitetsprodukter og reparere og dele det, de i forvejen har liggende, samt når Aarhus Kommune sætter krav i udbudsmaterialer.

Emissionsfri maskiner og kørsel

Entreprenørheden bruger tungt maskinel, bl.a. lastbiler og gravemaskiner og fejmaskiner. Der er etableret ladeinfrastruktur i afdelingen, og arbejdet med omstilling til eldrevne maskiner er godt i gang. Forligsparterne er enige om, at entreprenørheden i videst muligt omfang skal være CO2 neutral i 2030. Det kræver dog, at der samtidigt produceres strøm fra solceller til maskinerne, og at der anvendes HVO brændsel til de tungeste maskiner. En omstilling af Entreprenørheden skal ske med afsæt i en vurdering af omkostningerne ved en omstilling i form af prisen på de nye maskiner set i forhold til CO2-besparelsen. Herudover skal det afsøges om en grøn omstilling af maskinerne, kan gennemføres mere effektivt via samarbejde med eksterne.



NATIONALE RAMMEBETINGELSER

Nye nationale rammebetingelser

Regeringen og Folketinget har via en række nationale initiativer bidraget til at reducere CO₂-udledningen i Aarhus mod 2030: Grøn Skattereform 1 fra 2022 med kilometerbaseret vejafgift for lastbiler og Grøn skattereform 2, der er på vej i 2024. Grøn skattereform indfører en afgift på 375-750 kr. pr. ton CO₂ udledt af virksomheder. Afgiftssystemet rammer især energiforsyningen, industrien og den ikke-vejpgående transport, og det forventes, at det i Aarhus vil give en reduktion i udledningerne på 26.000 tons CO₂ fra energi, 70.000 tons fra transport samt 11.000 tons fra industrielle processer.

Grøn skattereform 2 vil sætte CO₂-afgift på ikke-energirelaterede udledninger fra landbruget (fx lattergas og metan). Afgiften vil ligge på mellem 250-750 kr. pr. ton. Aarhus Kommune vurderer, at model 3a vil reducere udledningerne med 15.000 tons CO₂e pr. år. En kilometerbaseret vejafgift for lastbiler, der blev indført i 2022, forventes at reducere udledningerne med 32.000 tons CO₂e i Aarhus kommune. Afgiften afhænger af, hvor meget CO₂e, den enkelte lastbil udleder.

Ligeledes er det en forudsætning, at staten vedtager de nødvendige rammer vedr. roadpricing for en grøn mobilitetsplan.

Deludmøntning af Grøn Fond

Med den seneste nationale aftale om deludmøntning af grøn fond indgået den 15.april 2024, er der afsat i alt 625 mio. kr. i perioden 2024-2027 til skovrejsning. Det vides ikke på nuværende tidspunkt, om kommunerne kan forventes at få del heri, da det fremgår af aftalen, at udmøntningen af midlerne skal aftales nærmere på oplæg fra regeringen og ses i sammenhæng med den kommende skovplan, men hvis kommunerne får del i midlerne, kan Aarhus Kommune efter den sædvanlige fordeling forvente 6,1% svarende til knap 40 mio. kr. Såfremt Aarhus Kommune får disse midler, er forligsparterne enige om at tilføre midlerne til jordfonden.

Med aftalen er det besluttet at forhøje dieselafgiften med 50 øre pr. liter fra 2025. Aftalen forventes at reducere udledningerne med 16.000 tons CO₂e i Aarhus Kommune, der er indregnet i baselinen i transportafsnittet. Derudover er der i aftalen afsat midler til grøn omstilling af landbruget (midler til metanreducerende foder og lign.), som må antages at tilgå branchen og ikke kommunerne, samt plantebaserede fødevarer, hvor der selvfølgelig er en relation til scope 3, men hvor midlerne går i Fonden for plantebaserede fødevarer, som finansierer innovationsprojekter i fødevarerektoren.



FINANSIERING OG OPFØLGNING

Delmål og domæner

I ovenstående gennemgang af domænerne og initiativer er de enkelte reduktionsmål for domænet fastsat. Forligsparterne er med denne aftale enige om at fastsætte mål for følgende domæner:

- Energi inkl. CCS – reduktionsmål: 405.000 tons i (scope 1 og 2)
- Transport – reduktionsmål: 319.000 tons (scope 1 og 2)
- Skovbrug, landbrug og arealanvendelse – reduktionsmål: 79.000 tons (scope 1 og 2)
- Deponi og spildevand – reduktionsmål: 46.000 tons (scope 1 og 2)

Hertil kommer følgende reduktioner i scope 3:

- Byggeri, energi, cirkulære ressourcer og partnerskaber – reduktion: 40.000 tons (scope 3)
- Fødevarer – reduktion: 24.000 tons (scope 3).
- Klimakoncern – reduktion: 138.500 tons (scope 3)

I alt reduceres således 849.000 tons CO₂e i scope 1 og 2 årligt, således der opnås klimaneutralitet i 2030. Hertil kommer en samlet reduktion på 202.500 tons CO₂e i scope 3.

Forligspartierne er enige om at etablere en CO₂-buffer. Ny teknologi, nye statslige initiativer til regulering, initiativer fra private aktører og nye strategier i kommunen kan understøtte udviklingen mod CO₂ neutralitet. Der arbejdes i mange industrier og virksomheder på nedbringelse af udledninger samt med udskiftning af dele af produktionen. Derfor indlægges en CO₂-buffer i strategien med et teknisk reduktionspotentiale.

I CO₂-bufferen kan indgå reduktioner fra bl.a. yderligere CCS-anlæg (bl.a. drøftelser med Ørsted), yderligere 300 hektar produktionsskov samt opstilling af yderligere 400 hektar solenergi i Aarhus Kommune. Derudover kan strøm fra vindmøller og solenergi - tilknyttet Aarhus Kommunes selskaber - uden for kommunegrænsen indgå i Aarhus Kommunes mål på højere grad af selvforsyning. CO₂ fra vindmøller og solenergi uden for kommunegrænsen kan ikke indregnes i Aarhus Kommunes klimaregnskab. Den grønne strøm fra vindmøller og solenergi kan dog bidrage i forbindelse med andre CO₂-reducerende initiativer som fx Carbon Capture and Storage, som forudsætter store mængder strøm. Der følges op årligt på CO₂-bufferen i forbindelse med opdateringer af frozen policy scenarierne.

Opfølgning på klimaaftalen

Aftale om klimahandlingsplanen tager udgangspunkt i en række emissionsdomæner, hvor der fastlægges ambitionsniveau og anvises reduktioner inden for hvert område. Det indebærer, at såfremt der måtte være initiativer inden for domænet, hvor initiativer har vist sig ikke at levere de ønskede reduktioner eller forligsparterne ønsker at reducere yderligere, vil det skulle findes inden for samme domæne, således det er muligt at realisere de fastsatte delmål. Dog gælder, at Carbon Capture and Storage (CCS) er så stort et initiativ, at en ændring inden for dette initiativ vil skulle ses på tværs af de samlede initiativer.

Forligsparterne ønsker at følge udviklingen i reduktioner tæt. Derfor ønsker forligsparterne en årlig status i forbindelse med afrapporteringen på klimaregnskabet, hvor der udarbejdes frozen policy prognoser på de enkelte domæner, reduktionsstierne og reduktionsmålene. Ligeledes følges op på de konkrete initiativer, deres forandringsteori og -indikatorer samt finansieringen. Forligsparterne er enige om, at de årlige opfølgninger skal bruges til at fastholde et pres for at nå neutralitetsmålet frem mod 2030 og løbende via nye teknologier eller ændrede rammebetingelser sikre den fornødne fremdrift.

Der har i den tidligere klimaplan været anvendt en tilgang med, at der skal igangsættes kompenserende handlinger for det enkelte år ved afvigelser fra reduktionsstien. I budgetforlig 2024 blev det aftalt, at der i tråd med Klimaministeriets anbefalinger fremover anvendes et løbende treårigt gennemsnit, hvorfor de årlige kompenserende handlinger bortfalder. Opfølgningen sker i stedet i forbindelse med den politiske opfølgning på klimastrategien årligt, hvor der vil blive fremlagt data på de løbende reduktioner sammen med kommunens klimaregnskab og frozen policy prognoser. Den årlige opfølgning skal indeholde en indstilling om, at der igangsættes nye eller lukkes eksisterende klimainitiativer, ligesom de årlige budgetforhandlinger også kan anvendes til at sikre agilitet i klimaplanen, således der sikres klimaneutralitet i 2030 og effektiv reduktion via den klimækonomiske tilgang.

En social balance i den grønne omstilling

Den grønne omstilling må ikke skabe større økonomisk og social ulighed. Forligsparterne er enige om, at det er afgørende at sikre en social balance i klimaplanen. Forligsparterne har derfor bedt Borgmesterens Afdeling om at undersøge den økonomiske ulighed af initiativerne i klimastrategien. Det har ikke været muligt at foretage konkrete økonomiske ulighedsberegninger på initiativerne. Borgmesterens Afdeling har gennemgået alle initiativerne og vurderer ikke, at der er markante økonomiske uligheder forbundet med de nuværende initiativer. Dog gøres særligt opmærksom på mobilitetstiltagene samt klimakrav til privat husbyggeri, som kan have væsentlige negative effekter på økonomisk ulighed.

Borgmesterens Afdeling vil løbende i forbindelse med de årlige opfølgninger på klimaplanen foretage vurderinger af den økonomiske og sociale ulighed, samt indstille til forligsparterne med forslag til at kompensere for evt. økonomisk ubalance. Herudover gennemføres en ulighedsvurdering af domænerne i forbindelse med udmøntning af klimaplanen. Forligsparterne er enige om at arbejde målrettet for, at staten også sikrer de fornødne rammebetingelser, da der er begrænsede værktøjer for kommunen til at sikre den sociale balance i den grønne omstilling.

Midler til jordfonden

Effekten af skovrejsning er langvarig og omkostningstung. Teknik og Miljø anslår, at der over en årrække vil være behov for at tilføre jordfonden i størrelsesordenen i alt ca. 200 mio. kr. Forligsparterne er enige om i første omgang at afsætte 30 mio. kr. i engangsmidler til skovrejsning, der tilføres jordfonden. Midlerne er ikke finansieret og vil skulle findes ifm. budgetforhandlingerne.

Hertil kommer, at der med aftale om deludmøntning af grøn fond er afsat i alt 625 mio. kr. i perioden 2024-2027 til skovrejsning. Såfremt midlerne fordeles til kommunerne og efter den sædvanlige nøgle forventes Aarhus Kommune at få svarende til knap 40 mio. kr. Forligsparterne er enige om, at midlerne herfra tilføres jordfonden.

Forligsparterne er ligeledes enige om i første omgang at afsætte 20 mio. kr. – svarende til forventeligt ca. 80-100 hektar - i engangsmidler til udtagning af lavbundsjord, der tilføres jordfonden. Midlerne er ikke finansieret og vil skulle findes ifm. budgetforhandlingerne.

I alt tilføres jordfonden 50 mio. kr., da der udover de 30 mio. kr. til skovrejsning også afsættes 20 mio. kr. til opkøb af lavbundsjord. Hertil kommer yderligere 40 mio. kr. fra den statslige grønne fond, der vil kunne tilgå. Forligsparterne vil lægge pres på de nationale rammer for at sikre den fornødne lovgivning og økonomi. Samtidigt beder forligsparterne Teknik og Miljø om aktivt at afsøge mulighederne for yderligere ekstern finansiering mhp. at opnå minimum 75 mio. kr. i medfinansiering. Herudover kan der komme væsentlige ufinansierede poster i form af tabte indtægter samt erstatninger ved ekspropriation. Forligsparterne er enige om at finde finansiering hertil.

Finansiering

Forhandlingerne sker med afsæt i en samlet økonomisk ramme på 300 mio. kr. I investeringsplanen frem til 2034 er afsat samlet ca. 250 mio. kr. Med afsæt i budget 2024 er klimaplan og klimafondsmidler gennemgået og de udisponerede midler, der kan benyttes til prioritering af klimaindsatser i forbindelse med klimaforhandlinger for 2025 og frem er opgjort. Det beløber sig samlet set til ca. 50 mio. kr. inklusiv de midler, der blev flyttet fra klimafonden til klimapuljen i forbindelse med budget 2024.

I vedlagte bilag findes en økonomioversigt over midler afsat til de enkelte initiativer i perioden.

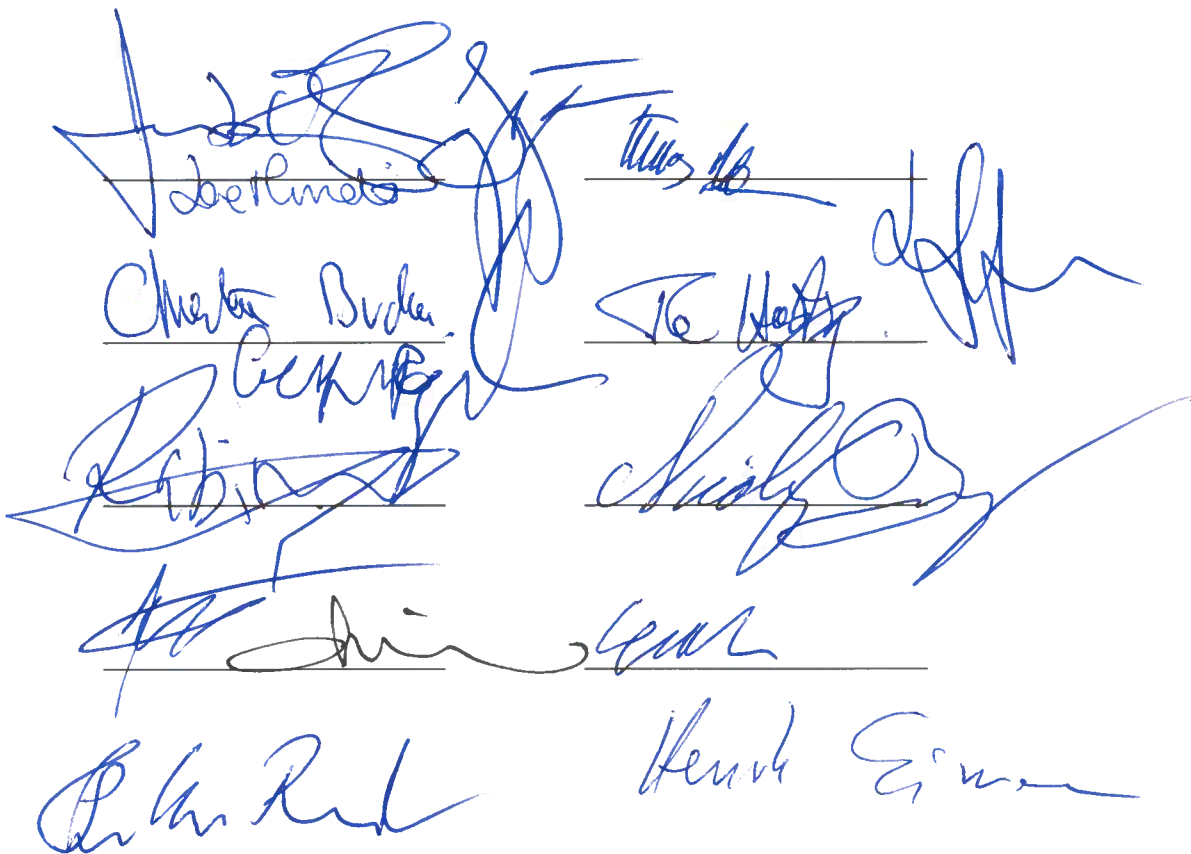
Forligsparterne er enige om at afsøge ekstern finansiering til initiativerne, herunder særligt skovrejsning, udtagning af lavbundsjord og vedvarende energi samt partnerskaber. Forligsparterne lægger til grund, at der samlet kan tilvejebringes 75 mio. kr. i ekstern finansiering, som kommer udover den samlede økonomiske ramme på 300 mio. kr.

Aftalen om klimaplan for 2025-2030 er at betragte som et budgetforslag fra forligspartierne til budgetlægningen i forbindelse med budget 2025, og byrådets partier vil således have mulighed for at prioritere hele eller dele af elementerne fra den nye politiske aftale i budgetforhandlingerne.

DELTAGELSE I AFTALEN

Parterne er enige om, at deltagelse i aftalen om klimastrategi for 2025-2030 forpligter, og at parterne i fællesskab tager ansvar for hele aftalen. Dette indebærer, at hvis et parti undtagelsesvist ønsker en ændring til aftalen, skal ønsket fremlægges i forligskredsen til forhandling, og der forudsættes enighed her før der kan fremsættes forslag herom.

Parterne er ligeledes enige om som udgangspunkt at tilslutte sig en endelig klimahandlingsplan, når den forelægges i byrådet i 2024.

A collection of handwritten signatures in blue ink, arranged in two columns. The signatures are written over horizontal lines. The names are:
Left column:
1. A large, stylized signature.
2. "Charlotte Budde"
3. "Rasmus"
4. "Mikael"
5. "Peter Rind"
Right column:
1. "Thomas"
2. "Steffen"
3. "Knut"
4. "Henrik Einar"
The signatures are written in a cursive, flowing style.